

їх і робить висновок про реальний стан речей. Що стосується сторін, то, на нашу думку, вони також не можуть «надавати правомірності» тим чи іншим правовідносинам, учасниками яких вони є. Хоча, з іншого боку, сторони можуть встановлювати правопріпиняючі юридичні факти шляхом їх трактування. У зв'язку з цим, виходить, що сторони можуть суб'єктивно конвалідувати правочин, якщо дійдуть висновку, що він влаштовує їх в тій формі, в якій вони уклали його на початку. Для цього потрібно належним чином оформити факти й умови існування правовідносин між ними до моменту такого встановлення й правильно встановити ці обставини під час конвалідації, а також відповідним чином оформити цей процес і його результати.

Тобто можна стверджувати, що самі сторони або сторона правовідносин, в залежності від того односторонній чи двосторонній правочин було укладено, здатні конвалідувати його. Тобто вчинити дії, які доводять усім іншим учасникам обороту й державі як регулятору цивільних відносин те, що в даному випадку вони (сторони) бажали настання саме цих наслідків і саме в такій формі, навіть не заважаючи на його вади. У такому ключі можна казати про існування механізмів об'єктивної конвалідації. Тобто сторони нікчемного або оспорюваного правочину можуть вчинити дії, які призведуть до визнання наслідків їх правочину державою та іншими учасниками цивільного обороту лише в тому випадку, коли існують правові механізми виправлення ситуації та обставини дозволяють це зробити, у іншому випадку конвалідація є неможливою.

Коробцова Н. В., доцент кафедри цивільного права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Однією з гарантій існування будь-якого суб'єктивного права є можливість його захисту. Віднесення особистих прав до категорії абсолютних суб'єктивних прав, дає можливість користуватися ними без спеціально на те дозволу і захищати їх проти будь-якого суб'єкта.

У статті 16 ЦК України визначено способи захисту цивільних прав. Однак застосування конкретного способу захисту має відповідати підставі захисту, виду й характеру суб'єктивного цивільного права, тому *не всі* із запропонованих у ЦК способів можна використовувати при захисті особистих прав.

Так, складно уявити, як за допомогою такого способу як *примусове виконання обов'язку в натурі* можна захистити порушене особисте право, оскільки даний спосіб застосовується в тому випадку, коли на особу покладений певний обов'язок, але вона не виконала його, порушивши тим самим, суб'єктивні права іншої сторони. Даним способом можна захистити тільки майнові права, порушені внаслідок невиконання уречевленого зобов'язання. Крім того, окремі способи, зазначені в ЦК, застосовуються для захисту лише окремих видів (груп) особистих прав. Так, *припинення або зміна правовідносин* як спосіб захисту застосовується у випадках укладення правочинів з приводу особистих благ.

Не завжди можна в повному обсязі використовувати і такий спосіб захисту, як *відновлення становища, яке існувало до порушення права*. Мова йде про випадки розголошення інформації особистого конфіденційного характеру про суб'єкта, його діяльність, стан здоров'я тощо, що є предметом адвокатської, банківської, медичної таємниці.

Враховуючи це, способи, що містяться в ст. 16 ЦК, не можна розглядати в якості *загальних* способів захисту *всіх* цивільних прав. Вони повністю застосовуються при захисті майнових прав, однак не всі їх можливо використовувати для захисту особистих немайнових прав, посягання на які може завдати і завдає, як правило, значно більшої шкоди людині, ніж применшення її майнового інтересу.

Законодавець не обмежує можливість суб'єктів застосовувати тільки зазначені у відповідній статті ЦК способи, тому окремі способи захисту можуть міститися як в інших законодавчих актах, так і передбачатися договором.

Так одним із спеціальних способів захисту саме особистих прав є *заборона на поширення інформації, яка порушує особисті права*. Суть даного способу захисту полягає в тому, що суд може заборонити випуск у світ друкованої, кінематографічної та іншої продукції, в якій міститься інформація, що порушує особисті права, до відповідного усунення, а також заборонити або припинити поширення відповідної продукції до усунення порушень.

Даний спосіб захисту використовується для заборони розповсюдження навіть правдивої інформації, яка порушує особисті права (таємницю особистого життя).

Спростування як спосіб захисту особистих прав проявляється в праві вимоги особи, чиї права порушені шляхом поширення неправдивої інформації, визнати інформацію недостовірною, тобто довести до відома осіб, встановлений судом або добровільно, факт невідповідності її дійсності.

Суть даного способу захисту особистих прав зводиться до визнання поширених раніше відомостей такими, що не відповідають дійсності, тобто неправдивими і доведення цієї інформації до відома осіб, серед яких вона була поширена. Цей спосіб захисту використовується при посяганні на такі права, як честь, гідність, репутація. Вимагати спростування можуть особи, чиї права безпосередньо порушені недостовірною інформацією, а у випадках передбачених законом, особи, які не мають прямого відношення до даної інформації (наприклад, члени сім'ї), проте, її поширення порушує їхні права. Члени сім'ї виступають в якості належних суб'єктів і при пред'явленні вимоги спростувати недостовірну інформацію щодо їхнього померлого родича. При цьому, використовуючи даний спосіб захисту, члени сім'ї захищають свої особисті права і добре ім'я померлого.

Спосіб спростування залежить від способу розповсюдження відомостей. Якщо інформація поширена через друковані органи, то і спростування має бути здійснено шляхом публікації.

Особа має право застосувати даний спосіб захисту, якщо:

- доведено факт недостовірності поширеної інформації, оскільки достовірною інформація, якщо вона навіть порушує особисті права, не дає права вимагати спростування;

- недостовірною інформація стала відома третім особам, при цьому спосіб і форма розповсюдження значення не мають. Якщо інформація доведена лише до суб'єкта, якого вона стосується, то подібні дії, нехай навіть і винні, не є підставою для спростування;

- поширення недостовірної інформації прямо або опосередковано стосується особи, яка заявляє вимогу про спростування;

- ця інформація порушує особисті немайнові права даного суб'єкта, ставить їх під загрозу порушення або перешкоджає суб'єкту здійснювати, реалізовувати їх.

Тільки за наявності в сукупності зазначених умов можна використовувати спростування як спосіб захисту особистих прав.

Спростувати можна відомості фактичного характеру. Оціночні ж судження, не засновані на фактах, не можуть бути спростовані в цивільно-

правовому порядку, оскільки неможливо перевірити їх відповідність дійсності. Крім того, використовуючи такий спосіб захисту як спростування при захисті особистих прав, потрібно пам'ятати про проголошені у Конституції принципи свободи вираження думки, слова. Тому іноді буває складно відмежувати твердження про факти від вираження власної суб'єктивної думки, оціночного судження щодо того чи іншого вчинку.

Публікація відповіді як спосіб захисту особистих прав передбачений для випадків поширення засобами масової інформації відомостей, які порушують особисті права, що не підлягають спростуванню (наприклад, інформації, що відповідає дійсності, однак порушує таємницю особистого життя). У таких випадках суб'єкт, чий особисті права порушені, має право опублікувати відповідь в тих же засобах масової інформації. Хоча в певних випадках (коли поширені відомості не підлягають перевірці) це може розглядатися як певного роду «виправдання».

Принесення публічного вибачення як спосіб захисту використовують при порушенні таких особистих прав як честь, гідність, репутація. Застосовується він у разі поширення наклепницької інформації, що не відповідає дійсності, або навіть такої, що відповідає, однак вираженої в образливій формі. Цей спосіб часто використовують в сукупності з іншим способом захисту – відшкодуванням шкоди.

При захисті особистих прав можливе застосування як одного способу захисту так і використання в сукупності декількох.

Особисті права мають ряд особливостей, які, перш за все, містяться в самому об'єкті і повинні кожен раз враховуватися при виборі відповідного способу.

Кравцова Л.Н., доцент кафедри громадянського права юридического факультета Южного федерального университета (РФ), кандидат юридических наук, доцент

ФАКТОРЫ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ МЕТОД СЕМЕЙНОГО ПРАВА

В науке семейного права немало внимания уделяют методу семейно-правового регулирования. И, как известно, по этому поводу есть различные точки зрения. Не будем распространяться на этот счет, поскольку